

аспірант
Національного юридичного університету
України імені Ярослава Мудрого

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ВПЛИВУ ДЕРЖАВИ НА ОБІГ БІОТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена висвітленню особливостей реалізації організаційно-господарських повноважень органів державної влади на ринку біотехнологій в Україні. Розглянуто співвідношення понять «державне управління» і «державне регулювання» в аспекті господарського законодавства. Зазначено на необхідність правового закріплення принципів державного управління господарською діяльністю.

Ключові слова: біотехнології, державне управління, державне регулювання, принципи управління, організаційно-господарські відносини.

Стаття посвящена осветлению особенностей реализации организационно-хозяйственных полномочий органов государственной власти на рынке биотехнологий в Украине. Рассмотрено соотношение понятий «государственное управление» и «государственное регулирование» в аспекте хозяйственного законодательства. Указано на необходимость правового закрепления принципов государственного управления хозяйственной деятельностью.

Ключевые слова: биотехнологии, государственное управление, государственное регулирование, принципы управления, организационно-хозяйственные отношения

The article is devoted to features of realization of organizationally-economic powers of public authorities in the market of biotechnologies in Ukraine. The ratio of concepts «public administration» and «government regulation» in aspect of the economic legislation is considered. It is indicated the need of legal fixing of the principles of public administration by economic activity.

Key words: biotechnologies, public administration, government regulation, governance principles, organizationally-economic relationships.

Постановка проблеми. Біотехнологія через свою потенційну небезпечність, недостатню вивченість і здатність справляти безповоротний вплив на життя та здоров'я людей, навколишнє середовище потребує виваженого і обережного поведіння, а тому і господарські відносини з приводу біотехнології мають підпадати під особливий нагляд держави. При цьому, сфера господарювання багато в чому залежить від економічних інтересів її учасників — інтересів в отриманні прибутку. Саме тому, для забезпечення ринкової рівноваги, досягнення

економічної стабільності, врахування публічних і приватних інтересів під час обігу біотехнологій, необхідно законодавчо регламентувати підстави державного втручання в сферу функціонування ринку біотехнологій, межі і принципи такого втручання.

Актуальність цього дослідження не викликає сумнівів, оскільки біотехнологія сьогодні дозволяє вирішувати багато проблем підприємців, пов'язаних з виробництвом, вирощуванням сільськогосподарських культур, переробкою відходів. Вона набуває широкого застосування в агропромисловому

комплексі, медичній, фармацевтичній, металургійній галузях, а отже майже всі сфери суспільного життя виявляються платформою для функціонування біотехнологічного ринку, і, враховуючи потенційну небезпеку від некоректного і неконтрольованого використання біотехнології, опиняються під загрозою. Тому, лише виважена всеохоплююча державна біотехнологічна політика здатна забезпечити біобезпеку і створити умови для отримання максимальної користі з мінімальним ризиком під час здійснення діяльності з біотехнологіями. Тому ця стаття присвячена аналізу підстав, меж і принципів державного втручання у сферу обігу біотехнологій, встановленню форм реалізації управлінської функції держави у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Варто зазначити, що такі українці науковці, як В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк та інші досліджували категорії «державне управління», «державне регулювання», та встановлювали співвідношення цих понять. Д.В. Задихайло, В.С. Мілаш у своїх працях зазначали на роль держави у регулювання ринкового механізму, визначали необхідність її втручання і негативні наслідки відсутності такого втручання. Проте аналізу підстав управління господарською діяльністю, встановлення принципів її здійснення, визначення механізмів забезпечення режиму біобезпеки під час поведінки з біотехнологіями зроблено не було, що наділяє це дослідження науковою новизною.

Формулювання цілей. Мета цього дослідження полягає у визначенні підстав, меж і принципів державного втручання у сферу господарських відносин, що складаються на ринку біотехнологій, а також у з'ясуванні форм і засобів реалізації управлінської функції держави на цьому ринку.

Виклад основного матеріалу. Держава, вступаючи в організаційно — господарські відносини з іншими учасниками, так чи інакше здійснює управлінсько-регуляторний вплив на сферу господарювання. Поняття «державне управління» і «державне регулювання» не є тотожними. Їх зміст та співвідношення біли предметом дослідження багатьох вчених. Так, Авер'янов В.Б. розглядає поняття «державне регулювання» як більш ширше ніж державне управління. Він зазначає, що «державне управління — це певний вид діяльності органів державної влади, яка має владний характер і передбачає, насамперед, організуючий і розпорядчий вплив на об'єкти управління шляхом використання певних повноважень. Державне ж регулювання застосовується не тільки в межах виконавчої влади і передбачає не тільки вплив на об'єкти управління, а й вплив на суспільне середовище цих об'єктів». [1, с. 64]

Інший представник української адміністративно-правової науки, Битяк Ю.П., після порівняння визначень національних правників доходить висновку про те, що найпоширенішим є поняття державного управління як самостійного виду державної діяльності, що має організуючий, виконавчо-розпорядчий, підзаконний характер, особливої групи державних органів (посадових осіб) щодо практичної реалізації функцій і завдань держави в процесі повсякденного і безпосереднього керівництва економічним, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом. Змістом державного управління є комплекс функцій, які називаються функціями управління. [4]

Найпоширенішою у вітчизняній літературі є класифікація функцій державного управління на загальні, спеціальні та допоміжні. Загальні

функції – притаманні будь-якому управлінню не залежно від рівня та галузі їх здійснення. Це: прогнозування, планування, організація, регулювання, координація, облік, контроль.

Зупинимось саме на цій позиції, оскільки вважаємо, що законодавець, законодавчо закріплюючи у різних актах можливі форми реалізації управлінської діяльності держави у сфері господарювання, виходив з того, що прогнозування, планування, організація, регулювання, координація, облік та контроль охоплюються поняттям управління. Так, наприклад, поняття прогнозування та планування знайшли своє нормативне закріплення у ст. 11 Господарського кодексу України (далі – ГУ України), регулювання – у ст. 12 ГК України, нагляд і контроль – у ст. 19 ГК України, ст. 1 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 5 квітня 2007 року N 877-V. Виходячи з аналізу змісту цих визначень можна зробити висновок, що нагляд і контроль є діяльністю, якій передує державне регулювання в розумінні статті 12 ГК України, і яка здійснюється в межах управлінської функції держави. Далі детальніше зупинимось на повноваженнях органів для здійснення певних управлінських функцій, на принципах та підставах їх здійснення.

У сфері господарювання у відносинах з господарюючими суб'єктами органи державної влади наділяються організаційно-господарськими повноваженнями. При цьому зауважимо на можливість розмежування компетенції органів виконавчої влади на видову і спеціалізовану. Прикладом видової компетенції щодо технологій, можуть бути повноваження Міністерства освіти і науки України, положення про яке затверджено Указом Президента України від 25 квітня 2013 року №240/213,

оскільки воно є уповноваженим органом з питань формування та забезпечення реалізації державної політики в сфері трансферу технологій; Державне агентство з питань науки, інновацій та інформації України, положення про яке затверджено Указом Президента №437 від 8 квітня 2011 року, що є уповноваженим органом з питань реалізації державної політики у сфері трансферу технологій. При цьому, залежно від сфери впровадження технології і біотехнології, організаційно-господарськими повноваженнями щодо господарюючих суб'єктів, що будь-яким чином використовують цю технологію (біотехнологію), наділяються відповідні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику в цій сфері (медична галузь – Міністерство охорони здоров'я, екологічна галузь – Міністерство екології та природних ресурсів тощо). А отже, можна говорити і про спеціалізацію компетенції суб'єктів, що наділені організаційно-господарськими повноваженнями.

В той же час, біотехнологія, будучи підвидом технології, є родовою категорією – характеризується власними особливостями має свою специфіку відносно технології, а тому державне управління біотехнологічною сферою має здійснюватися окремим мікрорегулятором, який би реалізовував інформаційно-координаційні функції між іншими органами, наділеними спеціалізованою компетенцією.

Використання поняття «мікрорегулятор» покликано підкреслити особливості правосуб'єктності тих органів, що вже діють і мають відповідну компетенцію. Їх компетенція поширюється на господарські відносини, що визначаються двома факторами – рівнем обігу біотехнологій та сегментом ринку. Саме тому мова йде не про створення спеціального органу,

а наділення певного органу координаційними функціями щодо існуючих інших. Біотехнологія являє собою явище, що має занадто широке коло застосування. При цьому, поряд з власною специфікою, що дозволяє характеризувати її як родову категорію, біотехнологія в залежності від сфери застосування вміщує в себе і специфіку відповідної галузі, яка вже регулюється групою чинних правових актів. Виокремлення таких груп актів залежить від об'єктів ринків. Однак власна специфіка, детермінована потенційною небезпечністю та невивченістю її впливу на життя і здоров'я осіб, безпеку навколишнього середовища та забезпечення інтересів держави, призводить до необхідності наділення конкретного органу повноваженнями з координації, узгодження та контролю за їх діяльністю шляхом, наприклад, розроблення інструкцій з взаємодії під час здійснення певних дій, що перетинаються (обміну інформацією під час ведення реєстрів, проведення перевірок, здійснення реєстраційних дій тощо).

Таким чином ми зазначили на необхідність врахування особливостей біотехнології під час формування структури органів, які мають здійснювати управління на ринку біотехнологій. Зупинимось детальніше на деяких аспектах реалізації такого управління і розглянемо зміст державного регулювання.

Державне регулювання відбувається двома засобами — шляхом управління економікою та шляхом нормативно-правового регулювання суспільних відносин, що виникають під час такого управління. Принципи державної регуляторної політики визначені у ст. 4 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарювання». До них віднесено доцільність, адекватність, ефективність,

збалансованість, передбачуваність, прозорість та врахування громадської думки. [3] Ці принципи визначають, коли і в якій мірі суспільні господарські відносини потребують державного регулювання. З одного боку, існує принцип свободи підприємництва, викладений у ст. 42 Конституції України, принцип обмеження втручання держави в діяльність підприємців та інших суб'єктів господарювання, регламентований ч. 2 ст. 6, ч. 2 ст. 19 Конституції України, ст. 6 ГК України.

Проте, з іншого боку, не всі відносини можна залишати для врегулювання ринковими законами. Одним з незгаданих вище принципів господарювання є принцип обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави. Мова йде про те, що за для досягнення певних суспільно значущих цілей (соціально спрямованої економіки, добросовісної конкуренції, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів, суспільства і держави) деяке державне втручання повинно здійснюватись.

З цього приводу слушним вбачається зауваження Д.В. Задихайла щодо того, що ринкова економіка не спроможна регулювати всі економічні та соціальні процеси в інтересах суспільства. Вона не забезпечує справедливого розподілу доходів, не гаратнує права на працю, не націлює на охорону навколишнього середовища й не підтримує незахищені верстви населення. [4, с. 160] Також вчений зазначає на ті негативні наслідки, що можуть бути викликані у разі відсутності державного регулювання ринкового механізму: незбереження не відтворюваних

природних ресурсів; відсутність економічного механізму захисту навколишнього середовища; неможливість регулювання використання ресурсів, що належать всьому людству та інші соціальні наслідки [4, с. 164]. Таким чином вбачається, що державне регулювання в певних межах обов'язково для ринкового сектору економіки. Ринки біотехнології не є виключенням, навпаки, через специфіку свого об'єкту він стає прикладом того, коли державне втручання є виправданим.

Сучасна біотехнологія є технологією, що здатна справляти занадто важливий вплив на життя та здоров'я людей, докілья, інтереси держави. Такий висновок детермінований низкою факторів, а саме:

- біотехнологія є важливим механізмом підвищення конкурентоспроможності держави;
- біотехнологія є засобом вирішення глобальних проблем сучасності;
- біотехнологія є технологією, що спрямована на безповоротну зміну природних властивостей чи процесів у живому організмі, біосфері;
- результати використання біотехнології достатньо не вивчені, оскільки втручання до природного ходу речей на генетичному рівні може проявитись у наступних поколіннях.

Зазначені аспекти відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України» дозволяють віднести біотехнологію до джерела, що здійснює вплив на пріоритети національних інтересів. Відповідно до ст. 7 зазначеного Закону на сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві є: в екологічній сфері — неконтрольоване ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин,

матеріалів і трансгенних рослин, збудників хвороб, небезпечних для людей, тварин, рослин і організмів, екологічно необґрунтоване використання генетично змінених рослин, організмів, речовин та похідних продуктів; небезпека техногенного, у тому числі ядерного та біологічного, тероризму; посилення впливу шкідливих генетичних ефектів у популяціях живих організмів, зокрема генетично змінених організмів, та біотехнологій; застарілість та недостатня ефективність комплексів з утилізації токсичних і екологічно небезпечних відходів; в інформаційній сфері — розголошення інформації, яка становить державну та іншу, передбачену законом, таємницю, а також конфіденційної інформації, що є власністю держави або спрямована на забезпечення потреб та національних інтересів суспільства і держави. [5]

З огляду на це у ст. 8 Закону України «Про основи національної безпеки України» визначено основні напрями державної політики з питань національної безпеки, до яких, з приводу біотехнологій, належить участь у заходах щодо боротьби з міжнародними організованими злочинними угрупованнями та міжнародним тероризмом, протидія поширенню ядерної та іншої зброї масового ураження і засобів її доставки; відпрацювання ефективно діючої системи контролю за поставками продукції і технологій оборонного призначення і подвійного використання; забезпечення умов для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки; стимулювання випереджувального розвитку наукоємних високотехнологічних виробництв; забезпечення енергетичної безпеки на основі сталого функціонування і розвитку паливно-енергетичного комплексу, в тому числі послідовного і активного

проведення політики енергозбереження та диверсифікації джерел енергозабезпечення; забезпечення продовольчої безпеки; захист внутрішнього ринку від недоброякісного імпорту — поставок продукції, яка може завдавати шкоди національним виробникам, здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу; впровадження у виробництво сучасних, екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, підвищення ефективності використання природних ресурсів, розвиток технологій переробки та утилізації відходів; недопущення неконтрольованого ввезення в Україну екологічно небезпечних технологій, речовин і матеріалів, збудників хвороб, небезпечних для людей, тварин, рослин, організмів; реалізація заходів щодо зменшення негативного впливу глобальних екологічних проблем на стан екологічної безпеки України, розширення її участі у міжнародному співробітництві з цих питань; вжиття комплексних заходів щодо захисту національного інформаційного простору та протидії монополізації інформаційної сфери України. [5]

Саме через це діяльність господарюючих суб'єктів на ринку біотехнологій має регулюватися державою. На доктринальному рівні спостерігається спроба диференціації режимів державного регулювання підприємницької діяльності за сферою її здійснення (режим активного, помірнього та мінімального регулювання підприємницької діяльності). Режим активного регулювання має за свій предмет особливо важливі з погляду економічної безпеки сфери діяльності (виробництво та транспортування нафти, нафтопродуктів та газу, енергопостачання, зв'язок тощо) і утворюється за допомогою цілої низки засобів (методів) державного регулювання. [6, с. 127]

Така позиція перетинається з думкою Мілаш В.С., яка зазначає, що «саме на державу покладено обов'язок забезпечити економічну безпеку і підтримати екологічну рівновагу». [7, с. 398] Помірне державне регулювання здебільшого обмежується технічним регулюванням, о є правовим регулюванням відносин у сфері встановлення, з асування та виконання обов'язкових вимог до продукції або пов'язаних з нею процесів, систем та послуг, персоналу та органів, а також перевірка їх дотримання шляхом оцінювання відповідності та (або) ринкового нагляду. Режим мінімального регулювання поирюється на такі види комерційної діяльності як організація туризму, видовищних заходів, де можливості державного регулювання майже відсутні. [6, с. 128] Така диференціація є корисною для визначення меж застосування режиму біобезпеки. Для біотехнології глибина державного втручання і контролю має залежити від рівня потенційної загрози від використання конкретної біотехнології і виражатися у наданні конкретній біотехнології ступеня вільного обігу на ринку. Іншими словами держава в якості суб'єкта, покликаного забезпечувати безпеку у всіх сферах суспільного життя, має використовувати режим активного чи помірнього регулювання за ринком біотехнологій, які обмежені в обороті, режим мінімального регулювання для діяльності з біотехнологіями, обіг яких є вільним.

Але надання окремим об'єктам правового режиму об'єктів, обмежених в обороті, не є єдиним механізмом здійснення державного регулювання з метою забезпечення безпеки взагалі і біобезпеки зокрема. Режим біобезпеки повинен охоплювати низку заходів, спрямованих з двох боків на відносини, що виникають між учасниками ринку біотехнологій протягом

біотехнологічного циклу: з одного боку, спрямовані на так би мовити «продуктивного» суб'єкта, того, хто активує такі відносини шляхом створення їх предмета (творець біотехнології), а з іншого — на того «користувача», який споживатиме результат діяльності попереднього. Щодо першої групи заходів, то мова йде саме про засоби державного впливу на учасників ринку біотехнології, що охоплюють наділення суб'єктів загальною господарською правосуб'єктністю, спеціальною господарською правосуб'єктністю, а також усі заходи, передбачені ст. 12 ГК України. Щодо другої групи заходів, то вони мають бути спрямовані на захист господарсько-виробничих споживачів — тих учасників, які вимушені споживати вже готовий результат діяльності перших. При цьому слушним здається зауваження українських вчених щодо того, що підприємницька діяльність, що забезпечує процес виробництва товарів та послуг в умовах ринкової моделі економічної координації логічно потребує також визначення юридично закріплених принципів взаємодії суб'єктів господарювання між собою та суб'єктів господарювання і споживачів. Такі принципи мають визначати особливості договірно-правового регулювання економічної взаємодії та відповідальності за невиконання або неналежне виконання договірних зобов'язань. Особливу роль в названих відносинах відіграє поняття приватного інтересу, що є домінуючим у визначенні підприємництва, як рушійної сили ринкової економіки та іманентних цьому свободи договору та свободи підприємництва, як ключових чинників диспозитивного режиму реалізації підприємницьких прав у сфері господарювання. [7, с. 105]

Реєстрації правочинів, на нашу думку, має розглядатися як засіб державного регулювання господарської

діяльності, оскільки: 1) реєстрація є обов'язковою умовою фактичного здійснення конкретного правочину, тобто без реєстрації правочин не може бути вчинений — таким чином держава регулює: а) обсяг правочинів, що здійснюються в певному секторі економіки, б) види діяльності, яка вчиняється господарюючими суб'єктами, в) кількість учасників та контролює їх статус; 2) реєстрація проводиться державним органом; 3) реєстрація відбувається в порядку, визначеному державою у законі чи іншому нормативному акті; 4) реєстрація фактично є не адміністративною послугою, а дозволом, наданим державою. А отже, основним заходом другого напрямку впливу держави на відносини, що виникають на ринку біотехнологій, має стати інститут реєстрації правочинів на ринку біотехнології.

Протягом біотехнологічного циклу учасники ринку біотехнологій здійснюють велику кількість правочинів, проте не всі вони мають підлягати державній реєстрації. Вважаємо необхідним ввести реєстрацію лише тих правочинів, змістом яких є:

- виникнення прав на таку біотехнологію вперше,
- передача прав від одного набувача до іншого,
- безповоротне припинення таких прав.

Такий вибір змістовного наповнення правочинів детерміновано метою їх реєстрації як засобу державного контролю за цією сферою. Шляхом введення обов'язкової реєстрації нової обмеженої в обороті біотехнології, держава створює певний фільтр для випуску на ринок потенційно небезпечних біологічних технологій. Реєстрація переходу та припинення прав дозволяє простежувати обіг біотехнологій, на будь-якому етапі

контролювати виконання учасниками вимог, що ставляться до них, або до діяльності, яку вони здійснюють, з метою забезпечення безпеки життя та здоров'я осіб, навколишнього середовища, врахування інтересів держави.

При цьому варто звернути увагу на терміни, що використовуються під час викладення норми ст. 12 ГК України. Так, у частині першій цієї статті зазначено, що держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності. При цьому друга частина зазначеної статті передбачає перелік лише засобів регулювання, відносячи до них державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування; сертифікацію та стандартизацію; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій. Далі у статті 12 ГК України поняття «механізми» не застосовується, проте у частині четвертій зазначається, що обмеження щодо здійснення підприємницької діяльності, а також перелік видів діяльності, в яких забороняється підприємництво, встановлюються Конституцією України та законом. Таким чином, вбачається, що частина четверта і зазначає на механізми державного регулювання. Проте, теорія господарського права під обмеженнями щодо здійснення господарської діяльності зазвичай і розуміє ліцензування, патентування, квотування, застосування нормативів і лімітів. Таким чином наштовхуємось на прогалину або колізію у господарському законодавстві. Далі, ст. 17 ГК України, визначаючи принципи оподаткування,

фактично встановлює межі оподаткування у сфері господарювання і має назву «Податки в механізмі державного регулювання господарської діяльності». Таким чином, вбачається, що механізм державного регулювання повинен передбачати щонайменше — умови, принципи і межі реалізації конкретного засобу державного регулювання. У загальній теорії держави та права під механізмом державного регулювання розуміється конкретний порядок взаємодії юридичних явищ (правосвідомості, принципів права, юридичних норм, інтерпретаційних та індивідуальних правових актів, правових відносин, заходів юридичного примусу і юридичної відповідальності та інших засобів здійснення правового регулювання). Таким чином вбачається, що механізм правового регулювання є ширшим поняттям ніж засіб і включає його в себе разом з іншими юридичними явищами.

Вважаємо, що законодавець у ст. 12 ГК України, говорячи про засоби державного регулювання, передбачає перелік засобів державного управління як виду регулюючої функції управління. Тобто тоді, коли безпосередньо регуляторній діяльності присвячено Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», засади управлінської діяльності залишилися поза законодавчим закріпленням, що викликає істотні труднощі під час її здійснення. Так, відсутні принципи державного управління, критерії визначення необхідності такого управління. У вже не чинному Законі України «Про підприємництво» у ч. 3 ст. 15. була вказівка на конкретну підставу для втручання державних органів у господарську діяльність підприємців: таке втручання не допускається, якщо господарська діяльність підприємців не зачіпає

передбачених законодавством України прав державних органів по здійсненню контролю за діяльністю підприємців. [8] Також існував критерій для віднесення певного виду господарської діяльності до такої, підприємництво в якій не дозволяється — у ч. 3 ст. 3 Закону зазначалось, що Верховною Радою України має встановлюватись перелік видів діяльності, підприємництво в яких не застосовується у зв'язку з підвищеними вимогами до безпеки робіт та необхідністю централізації функцій управління. [8] З огляду на це вважаємо, що чинне господарське законодавство має містити норму з визначенням принципів здійснення державного управління у сфері господарської діяльності. Ці принципи повинні охоплювати як загальні положення щодо взаємодії держави та підприємця (обмеження втручання держави в господарську діяльність, законодавчого визначення безпосередніх підстав та інструментів для такого втручання, дотримання балансу врахування інтересів суб'єктів господарювання і публічних інтересів суспільства) так і спеціальні вимоги, що мають специфіку саме під час управління. До останніх мають бути віднесені — принцип одноразовості звернення (державна повинна самостійно здійснювати покладені на неї функції управління, не перекладаючи їх на господарюючих суб'єктів. Мова йде про прагнення до запровадження моделі «єдиного вікна», що полягає у такому рівні координації між органами державної влади зі спеціальною компетенцією, який дозволить мінімізувати кількість органів, до яких господарюючий суб'єкт має звернутися під час отримання спеціальної правосуб'єктності (реєстрація, отримання ліцензій, дозволів, перевірки відповідності тощо) та утримання свого статусу); принцип

мінімізації процедурних зусиль (скорочення усіх процедур, які господарюючий суб'єкт змушений ініціювати під час здійснення державою управлінської діяльності, а також процедур, у яких такий суб'єкт вимушений активно брати участь (наприклад — виконання вимог перевіряючих органів з надання документів)); принцип підвищеної державної відповідальності (мова йде не про застосування санкцій, а про вимогу до держави в особі компетентних органів самостійно відстежувати і аналізувати ту господарську діяльність, результати якої можуть негативно впливати на публічні інтереси без «зайвих» звернень до її учасників шляхом, наприклад, удосконалення матеріально-технічної бази контролюючих органів, розроблення програм з такими можливостями і т.ін.) тощо.

Висновки Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що держава повинна втручатись у ринкові механізми обігу біотехнологій. Режим такого втручання має залежати від ступеня вільного обігу біотехнологій, від виду діяльності, що здійснюється з біотехнологією, від сфери суспільного життя. Втручання відбувається шляхом реалізації функцій державного управління і полягає у державному регулюванні, нагляд, контролі тощо. Державне управління господарською діяльністю повинно здійснюватися під час участі держави в особі її органів в організаційно-господарських відносинах відповідно до принципів, що мають закріплюватися у Господарському Кодексу України. І лише за умови виконання зазначених вимог держава отримає можливість створити безпечне середовище для функціонування ринкових механізмів під час обігу біотехнологій.

Література

1. Адміністративне право України. Академічний курс [Текст] : Підручник. : У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. Колегія: В. Б. Авер'янов (Голова). — К., Вид. «Юридична думка». 2004. — 584 с.
2. Адміністративне право України [Текст] : Підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; за ред. Ю. П. Битяка — К. : Юрінком Інтер, 2007. — 544 с.
3. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV // Відом. Вехов. Ради України. — 2004 — № 9. — Ст. 79.
4. Задихайло Д. В. Господарсько-правове забезпечення економічної політики держави: монографія / Д. В. Задихайло. — Харків: Юрайт, 2012. — 456 с.
5. Про основи національної безпеки: Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV // Відом. Вехов. Ради України. — 2003 — № 39. — Ст. 351.
6. Мілаш, В. С. Господарське право: курс лекцій: У 2 ч. — Ч. 1. — Х.: право, 2008. — 496 с.
7. Занковский С. С. Предпринимательские договоры в России. Проблемы теории и законодательства: Дис. ... док-ра юрид. наук: 12.00.03 / Ин-т гос-ва и права Российской академии наук. — М, 2004.
8. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII // Відом. Вехов. Ради УРСР (ВВР). — 1991. — № 14. — Ст. 168.